

nec esset sacerdos, sive non esset necessarium ejus sacerdotium, cum essent, qui offerrent secundum legem, qui exemplari et umbræ deserviunt celestium.

Nec aliquid evincunt *rationes*. Non 1^a; quia sicut ex vita secundum non sequitur sacerdotium; sic neque ex vita æterna sacerdotium æternum, sed ex functione sacerdotali. Non 2^a; quia interpellare pro alio non est character primarius sacerdotii, sed oblatio hostiæ juxta Apostolum: *necesse est, et hunc habere aliquid, quod offerat*. Ad Hebr. 8. 3. Non 3^a; nam quod aliquando sacrificium obtulerit, cujus fructus æternus est, non ideo vere ac proprie est sacerdos æternus; sicut licet et meritum Christi per natiuitatem ejus, circumcisionem, etc. æternum duret, illud tamen offerendo Patri non ideo vere nasci, circumcidi dici potest. Sed sicut, ut sacerdos vere talis quis sit, veram debet habere hostiam, quam offerat; ita ut vere sacerdos æternus sit, debet perpetuo habere hostiam, quam offerat. Non 4^a; quia hæc ex se non arguunt sacerdotem, sed mediatorem. Demum quomodo, etsi gratis ea singula darentur, Christus esset sacerdos æternus, non qualiscumque, sed *secundum ordinem Melchisedech*.

343. *Obj. V.* Supervacaneum est sacrificium missæ; ergo. *Prob. Ant.* ex Apostolo ad Heb. 9. 12. 28. ut supra; item ad Hebr. 10. *Una oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos*; ergo.

R. N. Ant. Ad prob. R. D. Quoad sufficientiam pretii soluti pro redemptione et sanctificatione omnium *C.* Quoad applicationem etiam *N.* Sicut enim, non obstante ea oblatione valoris infiniti, vult per sacramenta, orationes, aliosque actus nobis applicari passionis suæ merita, et peccata remitti, ita et per sacrificium missæ incruentum.

344. *Obj. VI.* Eucharistia est sacramentum, quod Deus nobis dat; ergo non est sacrificium, quod nos damus Deo. Præterea Eucharistia est testamentum habens promissionem; sed ridiculum est, per testamentum dari ab hærede aliquid testatori: sed hoc fieret, si esset sacrificium; ergo.

R. 1°. Male supponitur ab adversariis, sacrificium esse actionem nostram, ut contradistinctam ab actione Christi; sed Christus se nobis per Eucharistiam dat, et simul semetipsum offert Patri in missa per ministros.

R. 2°. Sub diversa consideratione idem esse potest sacramentum nobis conferens gratiam, et sacrificium, quatenus actione aliqua immutatur, Deoque offertur. Demum 3°. Eucharistia, ut est testamentum, non est formaliter sacrificium, sed signum ultimæ voluntatis; neque ut sacrificium consideratur, sic est actio hæredis propria, sed Christi, qui testator est.

ARTICULUS II.

QUALE SACRIFICIUM MISSA SIT, ET IN QUO ILLIUS ESSENTIA SITA?

345. *Præmitto.* Sacrificium dividitur varie: 1°. Ratione *status* in sacrificium Legis naturæ, quale illud Abelis fuit; Legis mosaicæ; Legis evangelicæ.

2°. Ratione *materiæ*, in victimas, immolationes et libamina. *Victimæ* vel *hostiæ* erant sacrificia, in quibus animalia, non quælibet, sed in lege præscripta offerebantur, oves, boves, capræ, hædi, vituli, columbæ, passereres, turtures. *Immolationes* sacrificia erant, quæ ex rebus inanimatis fiebant, sed solidis ex fructibus terræ, pane, simila, sale, thure. *Libamina* in rerum liquidarum oblatione consistebant, vini, aquæ. Animalia mactatione et aliquando concrematione offerebantur, liquida effusione; solida alia, varia immutatione; nam panis dissecabatur in frusta; simila coquebatur clibano, vel sartagine; sal urebatur; thus incendebatur; spicarum manipulus torrebatur; triticum conterebatur.

3°. Ratione *formæ*, sive actionis, qua res immutabatur, in holocaustum, sacrificium pro peccato, hostiam pacificam. *Holocaustum* perfectissimum sacrificium erat, in quo res oblata concremabatur tota, ut nihil inde cederet in humanos usus. *Sacrificium pro peccato* cremabatur partim, partim cedebat sacerdotum usui; unde, qui de his comedebant, dicebantur comedere *peccata populi*, id est, hostias pro peccatis oblatas. *Hostia pacifica* offerebatur vel in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, vel eorumdem impetratione. Hostia hæc dividebatur in partes tres; prima comburebatur in honorem Dei; altera cedebat sacerdotibus; tertia offerenti.

4°. Ratione *finis*, in latreuticum, eucharisticum, propitiatorium, et impetratorium. *Latreuticum*, quod solummodo dirigebatur ad cultum Dei, et contestandum supremum ejus in creaturas dominium, nostramque servitutum; idque fiebat in holocausto. *Eucharisticum* in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis. *Impetratorium* pro obtinendis. *Propitiatorium* ad placandum Deum, pro peccatis condonandis, et avertendis pœnis. Quæritur hic, cæne species sacrificio missæ convenient? Tum in quo præcipue hujus essentia sita sit.

346. *Dico I.* Quatuor illæ recensitæ species Missæ sacrificio omnino insunt. Est latreuticum, in quantum offertur Deo in agnitionem supremi ejusdem in omnia creata dominii: eucharisticum, in quantum fit in gratiarum actionem pro acceptis beneficiis: impetratorium, quatenus pro gratiis obtinendis offertur: propitiatorium, quatenus in remissionem peccatorum, ac debitæ iis pœnæ peragitur. *Hujus veri sacrificii*, ait S. AUG. L. 10. de Civ. cap. 20. *multiplicia varique signa erant sacrificia prisca sanctorum; cum hoc unum per multa figuraretur, tanquam verbis multis res una diceretur, ut sine fastidio multum commendaretur*; ergo diversæ illæ quatuor species sacrificiorum Legis veteris singulæ sunt in uno nostro sacrificio, de quo ibi loquitur S. Doctor. Unde et TRIDENT. Can. 3. anathema pronuntiat in asserentem: *Sacrificium Missæ nudam esse commemorationem sacrificii in cruce peracti*.

347. *Dico II.* Sacrificium Missæ formaliter spectatum pro ipsa offerendi et sacrificandi ratione in sola consecratione consistit.

Prob. I. Refutatione sententiarum aliarum; nam 1°. non consistit in oblatione panis et vini, quæ consecrationem antecedit; quia sacrificium ex definitione et essentia sua non consistit in nudis verbis, sed in actione, qua immutatur et immolatur hostia: atqui oblatio illa prævia fit nudis verbis, nec destruit, vel immutat ullo modo hujus sacrificii hostiam, quæ Christus

est. 2°. Nec dici potest consistere in *sumptione*; quia de fide est, Christum in ultima cœna sacrificasse; sed non est de fide, Christum in ultima cœna etiam sumpsisse corpus suum proprium et sanguinem, etsi ita aliqui opinentur tantum. Unde

Prob. II. Sola illa actio est essentialis oblatio hujus sacrificii, adeoque formaliter sacrificativa, quæ sola usurpata est a Christo, et fit ejus nomine ceu offerentis principalis; sed sola consecratio peracta fuit a Christo, ut constat ex Evangeliiis, eaque sola fit a Christo ceu offerente principali; cum in Christi persona dicat sacerdos: *Hoc est corpus meum; Hic est sanguis meus*; ergo. *Maj.* videtur certa; cum enim Christus sit offerens principalis, illa actio formaliter sacrificativa dici debet, quæ a Christo ut Sacerdote fuit exercita, ejusque nomine fit, dum sacrificatur.

Prob. III. Sola consecratio habet essentialia omnia ad verum sacrificium requisita; est enim 1°. *oblatio externa rei sensibilis*; cum per consecrationem corpus Christi sistatur præsens sub speciebus sensibilibus panis et vini, et offeratur æterno Patri actione soli sacerdoti propria. 2°. Habetur *immunitio vera hostiæ*, et aliquo modo ejus destructio, quatenus vi verborum Christus immolatur mystice, dum vi verborum sanguis separatur a corpore. Deinde ponitur sub speciebus modo quodam mortuo et ordinato ad destructionem, cum ibi ponatur per modum cibi et potus ordinati ad consumptionem, eoque fine, ut consumptis et corruptis speciebus ibi esse desinat; quæ destructio, licet non sit perfecta et physica, sed solum imperfecta et moralis, sufficit tamen ad rationem veri sacrificii, ut patet ex sacrificio libaminis, in quo non destruebatur vinum physice, sed effundebatur in terram, qua effusione moraliter censebatur destructum. Item ex capro *emissario*, qui non occidebatur, sed abigebatur in desertum. De cæteris requisitis ad sacrificium constat examinanti.

348. *Dico III.* Sacrificium hoc Missæ objective sumptum, sive pro re oblata, quæ etiam materia sacrificii dici solet, est Christus, prout per consecrationem sub utraque specie modo quodam mortuo et indivisibili ponitur.

Sequitur ex modo dictis. Ac constat ex TRIN. Sess. 22. cap. 2. ubi inquit: *In divino hoc sacrificio, quod in missa peragitur, idem ille Christus continetur, et incruente immolatur, qui in ara crucis semel se ipsum cruenta obtulit... Una enim, eademque hostia est, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit, sola ratione offerendi diversa.* Idem tradunt unanimiter Patres cum S. GREG. NYSS. orat. 1. Paschali (opp. t. 2. p. 821. D.): *Arcani sacrificii idem sacerdos et agnus.* Quos vide apud BELLARMIN.

Dixi in concl. *prout sub utraque specie ponitur.* Corpus enim et sanguis Christi, quatenus in hoc sacrificio sunt victima, necessario species panis et vini postulant; non quidem ut partem sacrificii intrinsece constitutivam, sed ut conditionem necessariam, vel ut quid connexum. Ac ratio primi est; quia, si sacrificium hoc nullo modo dependeret a speciebus panis et vini, nihil esset, in quo sacrificio Melchisedechi responderet, Ratio alterius est; quia eadem est sacrificii missæ victima, quæ sacrificii crucis, sola ratione offerendi diversa: sed sacrificium crucis ut sic non includebat species panis et vini tanquam partem sui constitutivam; ergo.

349. *Obj. 1°.* Sacrificium essentialiter est actio rei, quæ sacrificatur, destructiva; ergo non potest esse ejusdem rei productiva. *Subs.* Atqui consecratio est actio productiva rei, quæ sacrificatur, scilicet corporis et sanguinis Christi; ergo.

2°. Consecratio non supponit, sed ponit hostiam, sive Christum sub speciebus: atqui res oblata in sacrificiis præexistere debet oblationi; ergo.

3°. In die Parasceves apud Latinos, et apud Græcos per Quadragesimam sæpius, scilicet exceptis die Dominica, Sabbati, festo Annuntiationis, dum celebrantur Missæ *præsanctificationum*, habetur verum sacrificium per solam summptionem sine consecratione; ergo. *Prob. min.* Nam apud Latinos sacerdoti more solito dicenti: *Orate, fratres, ut meum ac vestrum sacrificium*, etc. populus respondet: *Suscipiat Dominus sacrificium*, etc.

4°. Saltem negari nequit, quin ipsa etiam sumptio sit aliquo modo destructio Christi; ergo.

5°. Si sumptio non esset pars sacrificii, non esset necessarium, ut sacrificans communicaret, et sumeret ipse hostiam a se consecratam.

Ad 1^{am}. R. N. *Cons.* Consecratio enim est actio simul productiva et destructiva Christi, scilicet sumpta diverso modo. Productiva est, quatenus ponit sub speciebus Christum vivum, non mortuum; quia non amplius moritur. Destructiva est, quatenus Christum vivum ponit mortuo modo, dum, quantum est ex vi verborum, formaliter separat corpus a sanguine.

Ad 2^{am}. R. N. *min.* universaliter sumptam; nam hoc tantum verum est in sacrificiis, quæ rei oblatae sunt destructiva tantum, et non productiva; in illis vero, quæ illius productiva sunt, hoc non requiritur; hujusmodi vero sacrificium missæ est; corpus enim et sanguis Christi moraliter destruuntur sub speciebus panis et vini actione eadem, qua sub iis produciuntur; quatenus scilicet ponuntur modo mortuo ordinatoque ad consumptionem. Dum vero a Patribus subin missæ sacrificium *oblatio* dicitur, non eam *verbalem* intelligunt, sed ipsam consecrationem, quæ est exercite oblatio.

Ad 3^{am}. R. N. in die Parasceves, et in Missis *præsanctificationum* verum offerri sacrificium defectu consecrationis; Ecclesia vero usurpat ibi *sacrificium* pro hostia, quæ præcedenti die fuerat immolata; et quia tunc recitantur nonnullæ preces, adhibenturque ceremoniæ, quæ ordinarie in sacrificio missæ adhiberi solent. Igitur in Parasceve non fit sacrificium verum, quia hac ipsa die Christus occisus recolitur. Hinc et sacerdos in Missa *præsanctificationum* nihil agit in persona Christi, quod tamen fieri deberet, si esset sacrificium verum; quia principalis offerens est Christus.

Ad 4^{am}. R. N. *Cons.* Non quæcumque consumptio, aut destructio rei sacrificium est; nam et in Lege veteri de multorum sacrificiorum hostiis comedebant sacerdotes et laici, nec tamen sacrificabant edendo; sicut nec modo laici, dum Eucharistiam sumunt.

Ad 5^{am}. R. D. *seq.* Non esset necessarium necessitate sacrificii C. necessitate præcepti N. Debet ergo celebrans ipse sumere hostiam, imo sumere sacramentum sub utraque specie; quia de hoc datur præceptum graviter obligans. Utrum vero præceptum hoc divinum sit, an mere ecclesiasticum? sunt, qui disputant. At verosimilius est, divinum esse, insinuatam a Christo in ultima cœna per hæc: *Hoc facite.*

ARTICULUS III.

QUÆ SINT CAUSÆ, QUANTUS VALOR ET EFFECTUS SACRIFICII EUCHARISTICI? PRO
QUIBUS OFFERRI POSSIT? TUM AN IN HONOREM SANCTORUM?

350. *Dico I.* Christus est Sacerdos et offerens principalis; secundarius vero et ministerialis est solus et omnis sacerdos legitime ordinatus.

Prob. pars 1^a. ex S. Scriptura Ps. 109. ubi ad Christum dicitur: *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*; ea enim Apostolus de Christo intelligit ad Hebr. 6. 20. *Præcursor pro nobis introivit Jesus, secundum ordinem Melchisedech pontifex factus in æternum.* Idem Patres et Concilia tradunt, nominatim FLORENT. in Decr. dicens: *Sacerdos in Christi persona loquens hoc conficit sacramentum.* Ac TRIDENT. Sess. 22. cap. 2. supra art. præced. laudatum. Ratio quoque est, quia sacerdos hoc sacrificium peragit ut minister Christi, ejus sustinens et repræsentans personam, ut patet ex forma consecrationis; ergo Christus est, qui, moraliter loquendo, principaliter loquitur; itaque principaliter consecrat, et sacrificat, seque ut homo submittit Deo per volitionem creatam, qua se ipsum Deo offert in contestationem supremi ejus domini.

Pars 2^a. sequitur ex dictis; si enim Christus offerens principalis est, sequitur, sacerdotes cæteros non nisi secundarios esse. Quod vero etiam *omnis* sacerdos sacrificet valide, licet hæreticus, excommunicatus, inde constat; quia, si quid in tali obstaret valori, esset defectus vel potestatis, vel jurisdictionis: non primum; quia potestas ordinis cum conferatur a Deo inaufertibiliter per ordinationem legitimam, a nullo homine tolli potest, nec peccato amitti. Non secundum; cum sacrificium actus jurisdictionis prorsus non sit. Demum quod *solus* sacerdos legitime ordinatus sit minister, ex iis constat, quæ cap. præc. de ministro Eucharistiæ dicta sunt.

351. *Dico II.* Valor sacrificii secundum se, in actu primo, simpliciter infinitus est; quia merita Christi, quæ sacrificium continet, et res oblata sive Christus, sunt valoris infiniti, et actio, qua Christus se ipsum offert, infinitam dignitatem participat a dignitate personæ offerentis. Unde docet TRIDENT. laudata Sess. 22., sacrificium hoc de se condignitatem habere ad omne bonum possibile obtinendum.

Dixi: *secundum se, in actu primo*; nam valor sacrificii, ut impetratorium et satisfactorium est, non est infinitus in actu secundo, sive non causat infinite. Atque hoc quidem certum esse, constat ex praxi Ecclesiæ, plura sacrificia pro uno eodemque offerentis; ex communi fidelium sensu, qui putant, majorem se fructum consequi, si plures celebrari missas faciant; ex sacerdotum cura, ut tot missas celebrent, quot se personis obligarunt; quibus omnibus haud opus esset, si sacrificium, quod de se infinitum valorem continet, etiam in actu secundo effectum suum infinito modo causaret. Unde vero hæc limitatio causalitatis pendeat, non æque certum. Eam passim repetunt ex voluntate Christi sic ordinantis, et Patris non aliter, quam ad effectus finitos acceptantis, ut tanto frequentius divinissimum hoc sacrificium celebraretur.

352. *Dico III.* Effectus sacrificii, qua propitiatorium est, est peccatorum tam mortalium, quam venialium remissio; poenæ item peccatis condonatis adhuc debita; eamque remissionem causat ex opere operato.

Pars prima habetur ex TRIDENT. Sess. 22. cap. 2. et Can. 3., ubi anathema iis dicit, qui dixerint, missæ sacrificium offerri non debere pro vivis et defunctis, peccatis, poenis et aliis necessitatibus.

Pars altera itidem doctrina est Concilii ejusdem Sess. ead. Tum inde patet; quia Christus in hoc sacrificio non tantum est victima, sed principalis offerens, adeoque magis est actio Christi, quam sacerdotis; ergo habet vim movendi Deum ad effectum prædictum utrumque, independentem a sacerdotis fide et probitate; itaque ex opere operato.

353. *Dico IV.* Non tamen causat ex opere operato immediate gratiam habitalem, vel hujus augmentum, nec remissionem peccatorum quoad culpam, saltem mortalium; eo scilicet modo, quo sacramenta causant gratiam primam vel secundam; sed mediate tantum.

Ratio est; quia nullo ex capite immediata hæc causalitas potest colligi: non enim 1°. ex natura sacrificii; quia de essentia hujus tantum est supremi Dei domini contestatio. Non 2°. ex dignitate hujus sacrificii; quia nec sacrificium in cruce immediate causavit peccatorum remissionem. Non 3°. ex promissione aliqua speciali Christi, aut Dei; hujus enim promissionis fundamentum neque in Scriptura sacra, neque in Traditione reperitur. Quin e contrario communiter docent Concilia et Patres, culpam præsertim mortalem non deleri immediate, nisi per contritionem perfectam, vel attritionem cum sacramento.

Effectus igitur immediatus, quem proprie ex operato causat, sunt auxilia gratiæ, quibus peccator excitatur ad poenitentiam; ipsa vero peccatorum remissio ex poenitentia peccatoris, et per sacrificium ex opere operato mediate, mediantibus scilicet auxiliis gratiæ, quæ dantur infallibiliter sacrificii intuitu. Remissio tamen poenæ temporalis immediatus est sacrificii effectus, ut tenet communis cum S. THOMA; ac colligitur ex TRIDENT. supra, dum inquit, offerri etiam pro defunctis, iisque prodesse.

354. *Dico V.* Sacrificium Missæ offerri potest 1°. pro omnibus fidelibus non excommunicatis, ut constat ex liturgia latina: *Tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta Catholica... et omnibus Orthodoxis, atque Catholicæ et Apostolicæ fidei cultoribus.* Quo etiam reducas catechumenos juxta Ordinem Rom. feria 4. Dominicæ IV. Quadragesimæ: tametsi enim Ecclesiam nondum sint actu ingressi per baptismum; eam tamen jam suo modo ingressi censentur per fidem et baptismi desiderium.

Dixi: *non excommunicatis*; quia excommunicatos non toleratos, id est, ut tales per sententiam judicis declaratos nominatim, Ecclesia suis ab orationibus excludit, prohibetque cap. *A nobis*, de sent. excomm., ne ad altare nominentur. Possunt tamen pro his et fideles, et sacerdos celebrans orare privatim; imo offerre indirecte, ut nunc dicitur.

2°. Potest offerri saltem indirecte pro non baptizatis, hæreticis, schismaticis. Constat ex communi usu Ecclesiæ, quæ semper oravit pro tranquillitate publica Ecclesiæ, ejus propagatione, extirpatione hæresum, schisma-

tum extinctione; quæ preces directe bonum Ecclesiæ publicum respiciunt; sicque indirecte conversionem infidelium, hæreticorum, etc. Et vero ita saltem pro his offerri posse sacrificium, ex liturgia nostra evincitur, juxta quam in oblatione calicis ait sacerdos: *pro nostra et totius mundi salute.* Et vero pro omnibus Christi sanguis effusus est.

3°. Pro defunctis fidelibus in purgatorio detentis; hoc enim diserte TRIDENT. docet Sess. 22. cit. et definit Can. 3. Tum constat ex 2. Machab. 12., ubi JUDAS Machabæus *duodecim millia drachmas argenti misit Jerosolymam, offerri pro peccatis mortuorum sacrificium.* Ac Traditione, de qua testantur Patres, e quibus

TERTULLIAN. L. de Cor. militis cap. 3. *Oblationes, inquit, pro defunctis annua die facimus.*

S. CYPRIAN. epist. 66. ad clerum et plebem Furnitanorum, de Victore quodam, qui jamjam moriturus ad tutelam quemdam Presbyterum nominaverat, inquit: *Episcopi antecessores nostri... censuerunt, quod... si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec sacrificium pro dormitione ejus celebraretur;* ergo supponit pro defunctis aliis celebrari.

S. CHRYSOST. homil. 69. ad popul. Antioch. (opp. t. 5. p. 174. A. edil. latina Fronton-Duc.) *Non temere ab Apostolis hæc sancita fuere, ut in tremendis Mysteriis defunctorum agatur commemoratio.*

S. AMBROS. orat. funebr. in obitu fratris sui Satyri (al. de excessu Satyri L. 1. n. 80.): *Tibi nunc, inquit, omnipotens Deus, innociam commendo animam; tibi hostiam offerro; cape propitius ac serenus fraternum munus sacrificium sacerdotis.*

S. EPIPHAN. L. Anacephaleos, S. AUG. L. de hæres. cap. 53. Aerium inter hæreticos damnatum aiunt, quod negaret pro mortuis offerendum sacrificium. Consentiant Patres reliqui tam Græci, quam Latini. Cæterum hæc assertio dari purgatorium supponit.

355. Dico VI. Sacrificium Missæ offertur Deo soli; non Sanctis; licite tamen et laudabiliter offertur Deo in memoriam et honorem Sanctorum, juxta sensum et mentem Ecclesiæ. Est de fide.

Prob. pars 1^a. Sacrificium enim Missæ latreuticum est, quod soli Deo offerri potest; non vero Sanctis. Unde TRID. Sess. 22. cap. 3. docet: *Et quamvis in honorem et memoriam Sanctorum nonnullas interdum missas Ecclesia celebrare consueverit, non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronavit: unde nec sacerdos dicere solet: offero tibi sacrificium, Petre, vel Paule, sed Deo, de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in caelis, quorum memoriam facimus in terris.* Et S. AUG. L. 22. de Civit. cap. 10. *Nos martyribus nostris non templa sicut diis, sed memorias sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum vivunt spiritus, fabricamus; nec ibi erigimus altaria, in quibus sacrificemus martyribus, sed uni Deo et martyrum et nostro.*

Prob. pars 2^a. Ex liturgiis tam græcis, quam latinis antiquissimis, quæ memoriam faciunt Sanctorum, ut assiduas preces pro nobis offerant, inquit liturgia S. BASILII. *Intercessionibus omnium Sanctorum misereatur nostri Jesus Christus,* ait liturgia S. CHRYSOSTOMI. Ac S. AUGUST. L. 20. contra

Faustum cap. 21., postquam dixisset, a Christianis coli Martyres, et immerito redargui Catholicos a Manichæis idololatriæ, inquit eos coli, ita tamen, *ut nulli martyrum, sed ipsi Deo martyrum, quamvis in memorias martyrum, constituamus altaria. Quis enim Antistitum in locis sanctorum corporum assistens altari, aliquando dixit: offerimus tibi, Petre, aut Paule, aut Cypriane;* ergo juxta AUG., altaria erigebantur, in ipsis sacrificabatur, non ipsis martyribus, sed Deo, quamvis in memorias martyrum.

Si quæras, quomodo in honorem Sanctorum ex mente Ecclesiæ fiant sacrificia?

R. cum TRIDENT. ante, *ut Deo de illorum victoriis agantur gratiæ;* quod simul in eorum laudem cedit, quod fuerint velut instrumenta, per quæ Deus, virtutum auctor, tam gloriosa operatus est. Nominantur, invocantur etiam, non ut oblatio sit perfectior et majoris meriti, sed, juxta S. CYRILLUM Hierosolymit. catech. 5. mystag. *Cum hoc sacrificium offerimus, mentionem facimus eorum qui ante nos obdormierunt, primum Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, ut Deus orationibus illorum, et deprecationibus suscipiat preces nostras.* Juxta S. AUG. Tract. 84. in Joan. n. 1., *non ut etiam pro ipsis (Martyribus) oremus, sed magis ut ipsi pro nobis.* Unde fulta perpetua traditione Ecclesiæ merito TRIDENT. Synodus Sess. 22. can. 5. definit: *Si quis dixerit, imposturam esse, Missas celebrare in honorem Sanctorum, et pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit, anathema sit.*